

ad Frivillighedens Bet vil skee en Deel Overdragelser fra Fæste til Selveiendom; men jeg troer ikke, at ret meget af det skeer paa saadanne Vilkaar, at Bondestanden eller overhovedet at Landet kan være tjent dermed. Der er saa ofte fra Modpartiets Side, jeg mener ikke Modpartiet her i Salen, jeg mener dem, der ere Modstandere af Fæstevæsenets Overgang ved Evangelslov, talt om det Fortrinlige ved, at det skeer frivilligt og successtvt; jeg har selv engang staaet i den Mening, at dette vilde være heldigt; men jeg er kommen paa andre Tanker. Naar jeg nu seer, til hvilken Priis Selveiendom erhverves, og naar jeg veed, hvilke unaturlige høie Priser der gives for Jord trindtom i Landet, saa staaer det temmelig klart for mig, at Følgen af successtvt Afsløsning vil blive, at vi maaskee, inden en Generation er forløben, ville see Landet forvandlet til lutter store Proprietairgaarde ved Siden af en heel Deel tildeels jordløse Huse eller i alt Fald Huse med kun lidet Jord. Skal Fæsteren nødes til at kjøbe til saa høie Priser, som nu i Almindelighed gives for Jord, saa maa han absolut blive ruineret, og dersom der er mindste Drift og Kraft i ham, saa har han intet andet at sætte sit Haab til, end at speculere paa sin Naboes Ruin. For at gjøre det klart, hvad jeg derved mener, vil jeg tillade mig at nævne et Exempel. Kan jeg til Exempel kjøbe 1000 Tdr. Land til en Priis, at hver Tønde Land giver mig en Nettoindtægt af 3 Mk: aarlig, ja saa kan jeg leve, saa har jeg 500 Rbd. i Indtægt aarlig, men skal jeg betale ligesaameget pr. Tønde Land af en lille Fæstegaard, tildeels i daarlig Forfatning, saa bliver mit Nettoprovenu ÷ 0, og der er intet Andet for mig at gjøre, end at søge at kjøbe noget mere, om endogsaa til ligesaa høi Priis, for at jeg ved en forholdsvis formindstet Productionsudgift kan staae mig et lille Netto = Overskud til mit og Mines Livs Ophold. Denne Fare troer jeg vilde kunne formindskes, naar Fæstevæsenet hurtigst muligt overgik til Selveiendom, og der saaledes kom mere Jord paa Markedet. For mig er det utvivlsomt, at den nærværende Priis paa Jord er en kunstig og unaturlig Priis, fremstaaet ved en utidig eller overdreven Speculation, en

overdreven Forventning hos Adskillige til Jordens Frembringelseevne. Denne unaturlige høie Priis paa Jord kan vistnok ikke ventes forandret inden efter megen lang Tid, dersom der ikke gjøres Noget for at modvirke den. Men dette troer jeg kunde skee ved, at der snarest muligt kom mere Jord paa Markedet. — Med Hensyn til den Modstand, som Lovforslaget har fundet hos enkelte Talere her i Salen, saa er det jo i og for sig ikke nogen megen væsentlig Modstand, og tildeels har det jo ogsaa været af det Slags, at det hører med til Detaillen, saa man jo rettest vilde kunne opsætte at udtale sig derom, indtil Sagen kommer til anden Behandling, hvad jeg dog haaber og ønsker, at Forsamlingen vil lade den komme til. Kun om et Punkt skal jeg tillade mig et Par Ord, nemlig om hvad den ærede Rigsbogsmand for Skanderborg Amts 1ste District (Hjerrild) udtalte, da han nemlig igaar udtalte sig om de Grunde, der kunne bevæge Regjeringen til at fremkomme med en Evangelslov. Han nævnte som een af de væsentligste Grunde: Fæstebøndernes Dnske, men han søiede til, at dette Dnske ikke betød meget; men kun deri vil jeg give ham Ret, at dette Dnske ikke betyder meget, NB. dersom det er ubegrundet, er det derimod begrundet, dersom den hele store Klasse, her er Tale om, med mig seer en sorgfuld og mørk Fremtid imøde, og naar Fæstebefolkningens, ja hele Almuens, Dnske fremtræder saaledes begrundet, saa haaber jeg, at den ærede Rigsbogsmand ikke oftere vil udtale, at en saa stor Deel af den danske Befolknings Dnske ikke betyder ret meget. — For mig er kun et Haab og en Fortrøstning tilbage, og jeg er overbevist om, at en stor Deel af Fæstebefolkningen, ja vistnok den største Deel, vil sætte sit Haab og Fortrøstning til det Samme, naar de erfare, hvad den ærede Indenrigsminister igaar udtalte. Mit Haab og min Fortrøstning er nemlig, at denne Sag dog ikke grumme længe vil komme til at staae saaledes at Regjeringen ikke vil kunne see, at der er en Trang og Nødvendighed tilstede for en saadan Lov, som her er Tale om, og at vi inden ret lang Tid maae have en Regjering, som vil kunne see, ligesom Regjeringen i 1848 i November Maaened, at der er en Nødvendighed og Trang til